

Datum

16 april 2026

Onderwerp

VNG-inbreng over CD 2e Cyclus Spreidingswet 23 april

Geachte dames en heren,

Op 23 april spreekt u met minister Van den Brink over de tweede cyclus van de Spreidingswet. Namens de VNG geven wij u graag enkele overwegingen mee vanuit de gemeentelijke uitvoeringspraktijk:

- De Spreidingswet is een noodzakelijk verdelingsmechanisme, geen instroombeperkende maatregel;
- Juist in de huidige situatie is uitvoering en handhaving essentieel;
- Een stabiele spreiding draagt bij aan rust in de keten, betere integratiekansen en groter draagvlak;
- Er is ruimte nodig voor een werkbaarder model waarin gemeenten meer regie krijgen, met inzet van COA-expertise waar nodig.

Allereerst achten wij het van belang om een hardnekkig misverstand te adresseren.

De Spreidingswet is geen instrument om de asielinstroom te bepalen, maar een mechanisme om de opvang van asielzoekers evenwichtig over Nederland te verdelen. Juist deze functie voor het organiseren van een eerlijke en werkbaar spreiding is essentieel om de opvangketen beheersbaar te houden en om ervoor te zorgen dat gemeenten het aantal asielzoekers opvangt dat past bij hun omvang. De hoogte van de capaciteitsraming en de opgave van het aantal opvangplekken wordt echter bepaald door de Meerjaren Productie Prognose.

De huidige situatie onderstreept de urgentie hiervan. De opvangketen staat structureel onder druk en het realiseren van voldoende opvangplekken gebeurt niet vanzelf. Tegen deze achtergrond is het noodzakelijk dat de Spreidingswet niet alleen wordt onderschreven, maar ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd en -- waar nodig -- gehandhaafd.

Gemeenten hebben op 30 maart jl., via de VNG, hun [steun uitgesproken](#) voor de oproep van de minister om uitvoering te geven aan de Spreidingswet en opvangplekken beschikbaar te stellen. Wij doen dit vanuit de overtuiging dat een stabiele, voorspelbare en evenwichtige spreiding een cruciale randvoorwaarde is om rust in de keten te brengen, zowel op de korte als de lange termijn.

Daarbij zien wij ook duidelijke inhoudelijke voordelen. Wanneer we via de Spreidingswet voldoende opvangplekken beschikbaar stellen, kunnen asielzoekers gedurende hun procedure op een vaste plek verblijven, en ontstaat meer ruimte voor participatie, waaronder (voorbereiding op) arbeid. Dit sluit aan bij onze inzet zoals verwoord in het plan [Van wachtstand naar werkstand](#). Minder

verhuizingen en meer continuïteit dragen bij aan integratiekansen, uitvoerbaarheid en maatschappelijk draagvlak.

De mogelijkheden voor gemeenten om zelf opvanglocaties te exploiteren kunnen beter worden benut. In de huidige regelgeving is dit echter beperkt en weinig werkbaar vormgegeven: óf gemeenten dragen volledig zelf de verantwoordelijkheid en moeten alle taken integraal uitvoeren (zoals ook de ziektekostenregeling), óf binnen duurzame gemeentelijke opvang (DGO) ligt de verantwoordelijkheid juist bij het COA en voert de gemeente slechts delen uit.

Wij pleiten daarom voor een tussenmodel waarin gemeenten zelf de exploitatie en regie voeren over opvanglocaties, en daarbij gericht diensten van het COA kunnen inhuren. Dit stelt gemeenten in staat om de opvang beter af te stemmen op de lokale context, kleinschaliger en flexibeler te organiseren en actief beleid te voeren op participatie en arbeidstoeleiding.